

שבוע אחר הביקור בקאהיר, מרימים מוסדות המזכמה את ראשם

שתי נשמות מתרועעות עתה בליבה של ישראל: נישמת השלום, הפונה אל העתיד, ונישמת המלחמה, היונקת כוחה מהעבר. בשבוע שעברה שלטה נישמת השלום. ביקורו של מנחם בגין בקאהיר הצמיח לה כנפיים.

השבוע קמה לפתע נישמת המלחמה, והשתלטה שוב על המדינה.

הפעם הראשונה. לא במיקרה, החלה ההתפתחות במקום שבו נפגשים השלום והמלחמה: בנגב, שבו נערכת ההיערכות החדשה של צה"ל, בגלל הצורך לסגת מסיני בעיקבות כינון השלום.

לפתע הופנה זרקור תשומת-הלב לארץ מית לעבר פינה חשוכה, שבה פעלו שלר חות של הממשלה כימעט במחירת (ראה עמוד 34).

אין זו הפעם הראשונה שבה מפעילה ממשלה זו, כמו קודמותיה, יחס ברוטאלי כלפי אורחיה הערביים בכלל, ונגד אורחיה הבדואים בפרט. אך זוהי הפעם הראשונה שבה נעשה הדבר אחרי חתימת חוזה שלום, האמור לפתוח דף חדש בכל מערי כות המדינה.

נראה כי שלוחות הממשלה, העוסקות מזה שלושים ואחת שנים בנייהול מלחמה זעירה נגד אורחיה המדינה שאינם יהודים, לא יאמצו לעצמן בנקל את אורחות השלום — אם הן מסוגלות לכך בכלל.

הכנסת

"סוב יודיעה"

רוב הכנסת הוא

מכשיר בידי הממשלה

"סוב יודיעה" הן שתי מילים לאטיניות, שפירושן המילולי הוא "מתחת לשופט". זהו כלל מישפטי הבא לאסור דיון פומבי בעניינים, התלויים ועומדים בדיון מישי פטי, מחשש פן ישפיע הדיון על השופטים, יפעיל עליהם לחץ, יספק להם מידע שאסור להם לקבלו, אלא על-פי הנוהל המישפטי הקפדני, ובכך ישים לאל את האידיאל המקודש של איתלות השופטים.

מאז קום המדינה, היה קיים ספק לגבי יישומו של כלל זה בישראל. כי בניגוד למדינות כמו בריטניה, צרפת וארצות-הברית, אין בארץ מוסד של מושבעים.

מוסד חברי-המושבועים מבטא את הרעיון הדמוקרטי כי זכותו של אדם היא להיות נשפט בידי אורחים כמוהו, בני מעמדו, ולא בידי איש-שררה, שנתמנה על-ידי השלטון. הבריטים לא הנהיגו מוסד בריטי זה בארץ, מכיוון שפלשתינה (א"י) היתה שטח קולוניאלי, והשילטון רצה שהנתונים יישפטו בידי שופטים ממונים.

אך מאחר ששיטה זו הוכיחה את עצמה במציאות הארץ, לא היה מי שידרוש, עם קום המדינה, את הנהגת שיטה-המוש"בנים. הכל הסכימו כי שופטים מיקצועיים ובלתי-תלויים עדיפים על שיטת המושבעים.

ההקפיד או לא? אחת המסקנות מקביעה זו היתה כי אין להקפיד בכלל "סוב יודיעה". היה זה היועץ המישפטי התקיף של הממשלה, חיים כהן, שהכריז במפורש על כך ששופט מיקצועי אינו מושפע מפירסומים עיתונאיים, וכי על כן אין למנוע ויכוח ציבורי על עניינים שהם "סוב יודיעה". כהן נשאר דבק בדיעה זו, גם כשהפך שופט בבית-הדין המישפט העל-יון, וחזר עליה באחרונה.

השבוע עלתה הסוגייה מחדש. אחרי שביטחון המישפט העליון גינה את הממשלה על פעולותיה נגד הבדואים בנגב (ראה לעיל), ביקשה האופוזיציה בכנסת לדון על כך. יו"ר הכנסת וסגניו דחו תביעה זו, בטענה שהעניין הוא "סוב יודיעה". גם מבחינה מישפטית פורמלית, אין בכך אמת, כי הדיון בנושא הנדון בנושפה נסי תיים. מבחינה פרלמנטרית, הקביעה מופרכת.

אך רוב הכנסת, השולט גם בנשיאותה, הוא מכשיר בידי הממשלה — ומבחינה זו, אין הבדל בין הכנסת הזו וקודמותיה.

מי יהיו השגרירים הראשונים?

האיש שלנו בקאהיר

פתחו מחדש במסיבת-הגן הנשיאותית נר אתה, על כן, כסימן לבאות.

דרוש: מומחה

תפקידו של השגריר הישראלי הראי שון בקאהיר יהיה קשה עוד יותר מזה של עמיתו בתל-אביב. רוב השגרירים בעולם אינם, אלא בל-דרים מפוארים. לא כן השגריר הישראלי הראשון בקאהיר. הוא יצטרך למלא שליחות אישית עדינה ביותר. הוא יוכל לקדם או לקלל תהליך היסטורי של מיפגש בין שני העמים, בתנאים קשים ביותר. עליו יהיה להפריך דיעות קדומות, לטפח גישה חיובית, לפקח על אלפי הישראלים הראשונים שיבואו לבירת מצריים. כל זה באוויר רה שתהיה עדיין רגישה ביותר, רוויית חשך דות, כל צעד קטן, אף אם נעשה בתום לב, עלול לגרום תקרית.

גם לולא טרח מנחם בגין לצרף את אבא אבן לפמלייתו בקאהיר, היה שמו של אבן צף כימעט אוטומטית, כמועמד סביר לתפקיד. כי יש לו כמה תכונות חשובות לכך: אבן היה שר-חוץ וסגן ראש-הממ"ש שלה, והוא נהנה מיוקרה עולמית. מסירת התפקיד לאיש בדרג זה תחמיא למצרים, ותאשר בעיניהם את החשיבות הרבה ש-מיחסת ישראל לקשרים עם המדינה הערי-בית הראשונה שכרתה עימה שלום.

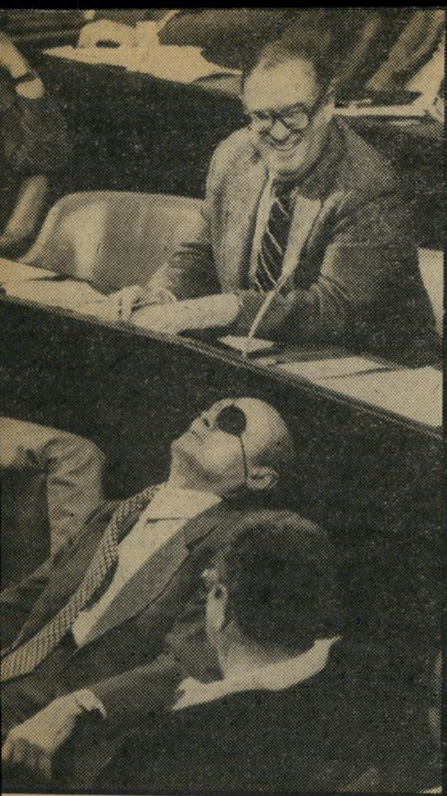
אבן יודע ערבית סיפרותית על בורייה. כפי שסיפר תופיק אל-חכים, מגדולי הסופרים המצריים, בשיחה עם אורי

לותר מכל שולחן אחר בסעודת-הערב החגיגית, שערך הנשיא אנוור אל-סא-דאת על מידשאת ארמון קובה, עורר את סקרנות הנוכחים השולחן העגול שהיה סמוך לשולחן הנשיא. ליד שולחן זה ישבו אבא וסווי אבן ועבד-אל-עאני אל-גאמסי. מדוע הושב שר-החוץ הישראלי לשעבר דווקא ליד שר-המלחמה המצרי לשעבר? מדוע הושבו דווקא בשולחן הסמוך לנשיא מצריים ולראש ממשלת-ישראל? הדבר הגביר את מסע הניחושים המתנהל עתה בשתי הבירות סביב שתי שאלות פרי-סוגליות מותחות: מי יהיה השגריר המצרי רי הראשון בתל-אביב, ומי השגריר הישראלי הראשון בקאהיר?

דרוש: גנרל

כאשר החלו הישראלים מנחשים מי יהיה השגריר המצרי הראשון, עלו שמותיהם של אישים בעלי רמה, הידועים בארץ. ביניהם: שר-המדינה לענייני-חוץ, בוטרוס-ע'אלי הקופטי, שאשתו, לאה, היא יהודיה; ותחסין בשיר, פקיד בכיר במשרד-החוץ, הידוע בשל הידע הרב בענייני ישראל.

אולם מקורות מצריים הפריכו גירסות אלה בתוקף, כפי שאמרה אישיות מצרית בכירה: "השגריר המצרי הראשון מוכרח להיות גנרל. הוא צריך לספוג את הלם הראשון. השגריר השני יכול להיות אזרח". הועלו כמה שמות של גנרלים, ביניהם הקצין הבכיר שניהל בווינגטון את המשא-והמתן עם האלוף הישראלי, אברהם טמיר.

אבן ודיין קריר אבן קורקטי

מאד, ואפשר לסמוך עליו שיימנע מן השיחות הרבות שבהן יכול להיכשל איש פחות מנוסה במקום כה רגיש.

נראה כי אבן עצמו מעוניין בתפקיד. בהופעתו בקאהיר בשבוע שעבר ניתן היה לקבל את הרושם כי הוא מתכוון לקראת התפקיד.

שגריר מיועד

יש השוללים את המועמדות. יוצאי מצריים היו מעדיפים שגריר ממוצא יהודי-מצרי. לדעתם, יוכל איש כזה להשיג פיע חום ולרכוש לבבות בהתנהגותו האישית, בעוד שאבן נחשב כאיש שכוחו בתיאוריה, אך החסר חום אישי. אך בהעדר מועמד בולט מקרב עדה זו, נראה כי אין מתחרים רציניים לאבן.

אבן ישיבה ליד אותו שולחן

אל-גאמסי הופעה פיתאומית מחדש

מאז המהפך, התאפק אבן מלערוך את קפות חריפות מדי על ממשלת-הליכוד. יחסיו עם שר-החוץ, משה דיין, קרירים, אך קורקטיים. אבן ודיין אומנם השמיר ובהנאה הדדית רבה, אך שניהם אנשים מפוכחים, המסוגלים לעבוד ביחד. בגין מעריך את כושרו המיקצועי של אבן, ש-היה שר-החוץ בממשלה שבה ליהן בגין כשר-בליטיק.

המצרים, על כל פנים, משוכנעים כעת כי אבן יהיה אורחם הדיפלומטי. בקאר היר כבר התייחסו אליו כאל השגריר-המייעד.

* עם אריה דולצין ואשתו.

אבנרי: "קיבלתי שני מיכתבים בערבית קלאסית, אחד מהפרופסור הצרפתי מאסיניון (מיזרחן דגול), שהיה מלא שגיאות, ואחד של אבא אבן, שלא היתה בו אף שגיאה אחת." ידיעת השפה הערבית אינה תנאי מוקדם למילוי תפקיד השגריר, אך הדבר יקל על תפקידו ויעלה את יוקרתו.

אבן בקי בהיסטוריה של מצריים והמרחב כולו. הדבר יאפשר לו לשלב בתבטאויותיו הערות שיחמיאו למצרים, שיש להם תודעה היסטורית מפותחת וגאוה לאומית רבה בעברם.

אשתו של אבן היא בת מצריים, גדלה במצריים ונישאה לאבא אבן במצריים (ראה עמודים 31-29). אבן הוא דיפלומט ותיק ומנוסה

אולם בין כל השמות מודקר שמו של האיש האחד, הנהנה בישראל מיוקרה שאין שנייה לה: עבד-אל-עאני אל-גאמסי, שמי לא תפקיד מרכזי במלחמת יום-הכיפורים ושניהל את המשא-והמתן באוהל הקילור מטר ה-101.

אל-גאמסי זכה בהערכה מצד בעלי-שיחו הישראלים. הופעתו רבת-ההדר, השקטה המאופקת, הרשימה גם אנשים שראוהו רק מרחוק, ועל מסכי הטלוויזיה. הוא יצר ית-סיידיות הדוקים עם עזר וייצמן.

כאשר פוטר באופן פיתאומי על-ידי אל-סאדאת, הדהים הדבר רבים בישראל. הור

* עם עורך מעריב, שלום רוזנפלד והאלוף (מיל.) יוסף אבידר.